

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **J. V. K.**, zast. Mgr. Leonidem Kušnarenkem, advokátem se sídlem Polská 1090/4, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 9. 4. 2021, č. j. MV-29237-3/SO-2021, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. 5. 2023, č. j. 3 A 58/2021-32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Předmětem projednávané věci je nevyhovění žádosti žalobce o udělení státního občanství České republiky z důvodu ochrany bezpečnosti státu, přičemž rozhodné informace podléhají režimu zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně utajovaných informací“).

[2] Společnou žádostí podanou dne 29. 10. 2013 u Krajského úřadu Středočeského kraje žádali žalobce a jeho manželka o udělení státního občanství České republiky. Žalovaný této společné žádosti nevyhověl rozhodnutím ze dne 15. 9. 2015, podaný rozklad manželů zamítl ministr vnitra rozhodnutím ze dne 9. 3. 2016. Rozhodnutí o rozkladu však zrušil městský soud rozsudkem ze dne 26. 2. 2019, č. j. 5 A 215/2016-57, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Městský soud shledal napadená rozhodnutí nepřezkoumatelnými pro nedostatek důvodů, jelikož správní orgány dostatečně neodůvodnily svůj závěr o nevyhovění společné žádosti, ačkoliv manželé zjevně splňovali podmínky dle § 7 odst. 1 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý zákon o státním občanství“). Ministr vnitra následně rozhodnutím ze dne 28. 3. 2019 zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 9. 2015 a věc mu vrátil k novému

projednání. K žádosti zástupce manželů žalovaný usnesením ze dne 5. 11. 2020 vyloučil žádost manželky žalobce k samostatnému projednání.

[3] Rozhodnutím ze dne 6. 1. 2021, č. j. MV-158267-4/VS-2019, žalovaný nevyhověl žádosti žalobce o udělení státního občanství podle § 7 odst. 1 ve spojení s § 10 odst. 3 starého zákona o státním občanství. Přestože žalobce splnil podmínky pro udělení státního občanství podle § 7 odst. 1 písm. a) až e) starého zákona o státním občanství, ze stanovisek bezpečnostních sborů vyžádaných žalovaným podle § 10 odst. 3 téhož zákona vyplynuly skutečnosti, které neumožňují žádosti žalobce vyhovět z důvodu ochrany bezpečnosti státu.

[4] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil rozkladem, který zamítl ministr vnitra výše nadepsaným rozhodnutím. K rozkladovým námitkám uvedl, že nemožnost vyhovět žádosti z důvodu ochrany bezpečnosti státu, i když účastník řízení jinak splňuje všechny zákonné podmínky, předpokládá § 10 odst. 3 starého zákona o státním občanství. Stanoviska bezpečnostních sborů se přitom nestávají součástí spisu, jelikož podléhají utajení, a žalobce by se s jejich obsahem nemohl seznámit, ani kdyby mu bylo sděleno, že jsou součástí podkladových materiálů. Nedošlo ani k porušení § 38 odst. 6 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ohledně nahlížení do části spisu obsahující utajované informace, jelikož stanoviska nejsou součástí spisu, tedy do nich nelze nahlížet. Důvodnou ministr vnitra neshledal ani námitku týkající se délky řízení. Dále uvedl, že z odůvodnění rozhodnutí žalovaného vyplývá základní informace o tom, co bylo důvodem zamítnutí žádosti žalobce, přičemž práva žalobce na spravedlivý proces a obhajobu byla zachována. Závěrem svého rozhodnutí ministr vnitra podotknul, že si vyžádal aktualizované podklady od bezpečnostního sboru, na základě kterých dospěl k závěru, že bezpečnostní riziko ze strany žalobce je stále dáno. Ztotožnil se proto se závěrem žalovaného a rozklad zamítl.

[5] Podanou žalobu zamítl městský soud nyní napadeným rozsudkem. Nepřisvědčil námitce, že správní uvážení v napadených rozhodnutích je projevem libovůle. Po seznámení se se stanovisky bezpečnostních sborů dospěl k závěru, že tato stanoviska obsahují informace takové povahy, že by jejich zveřejnění mohlo vést k bezpečnostnímu riziku, a z jejich obsahu vyplynuly skutečnosti, které neumožňují žádosti žalobce vyhovět z důvodu ochrany bezpečnosti státu. I když je dle městského soudu odůvodnění správních rozhodnutí stručné, obsahuje důvod, proč nebylo žalobci státní občanství uděleno. Správní orgány se přitom řídily obecnými ústavními principy a hodnotami a nelze se úspěšně dovolávat ani porušení zásad legitimního očekávání, právní jistoty a předvídatelnosti, neboť povinnost posoudit žádost i z hlediska bezpečnosti státu byla žalovanému uložena již zákonem č. 194/1999 Sb., kterým se mění starý zákon o státním občanství.

[6] K námitkám porušení § 36 odst. 3 a § 38 odst. 6 správního řádu městský soud uvedl, že žalobce ani jeho zástupce nevyužili možnost seznámit se s podklady pro rozhodnutí žalovaného; uchovávání stanovisek bezpečnostních sborů, které obsahují utajované informace, odděleně mimo spis je v souladu s § 17 odst. 3 správního řádu a ustanovení § 38 odst. 6 správního řádu o nahlížení do spisu se nepoužije. Městský soud přisvědčil žalobci ohledně nepřiměřené délky trvání správního řízení, tato skutečnost však sama o sobě není důvodem nezákonnosti napadeného rozhodnutí. Do délky řízení se promítla skutečnost, že se jedná již o druhý soudní přezkum a žalovaný musel aktualizovat podklady pro

pokračování

rozhodnutí. Zároveň byla zachována soudní ochrana práv žalobce, neboť žádost podal ještě před novou právní úpravou vylučující soudní přezkum, což vedlo k plnému přezkumu napadeného rozhodnutí. Žalobu tak městský soud shledal nedůvodnou.

II. Obsah kasační stížnosti a dalších podání

[7] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl výše označený rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[8] Stěžovatel namítl, že nebylo přihlédnuto k jeho postavení a profesní minulosti a městský soud neučinil jím navrhované kroky k vyvrácení nebo potvrzení relevance stanovisek bezpečnostních sborů, rezignoval na svou povinnost namísto stěžovatele důsledně prověřit tvrzení zpravodajských služeb a policie. Nebyla prokázána pravdivost zpráv zpravodajské služby, která často pracuje s dezinformacemi, a stěžovatel je přesvědčen, že s ohledem na svou národnost je diskriminován. Stěžovatel upozornil, že dosud nebylo zahájeno trestní stíhání jeho osoby, přesto je zřejmě již řadu let označován za „nepřátelskou osobu“, aniž by městský soud vysvětlil, jakou nepřátelskou činnost měl provádět.

[9] Dle stěžovatele nebyl správními orgány ani soudem dostatečně poučen, že si může zvolit zástupcem advokáta, který je nositelem oprávnění „Tajné“ či „Přísně tajné“ a mohl by se seznamovat s informacemi zpravodajských služeb a policie. Absence poučení představuje zásah do stěžovatelova práva na spravedlivý proces a nemožnost jeho zástupce seznámit se s utajovanými skutečnostmi je nepřípustným zásahem v demokratickém státě. Stěžovatel k tomu citoval z několika starších (z let 1993, 1996, 1998 a 2002) rozsudků Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) a poukázal na situaci v Anglii, Francii, Rakousku a Německu s tím, že v demokratických evropských zemích neexistuje zvláštní skupina advokátů, jež by byli prověřováni ke styku s utajovanými informacemi. Názor městského soudu i správních orgánů je dle stěžovatele v rozporu se „závěrem č. 25 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 5. 12. 2005, týkajícím se nahlížení do spisu obsahujícího utajované informace podle § 38 odst. 6 [správního řádu]“, ze kterého obsáhle citoval. Připomněl také rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2007, č. j. 6 Azs 142/2006-58, č. 1337/2007 Sb. NSS, ve kterém tento soud vyslovil názor, že pokud je informace od bezpečnostních služeb určujícím podkladem rozhodnutí, přičemž z odůvodnění rozhodnutí správního orgánu nelze důvod rozhodnutí seznat, nelze účastníkovi odeprít možnost seznámit se s obsahem utajované skutečnosti.

[10] Poukazuje-li správní orgán na „jakési vazby účastníka na zpravodajské služby Ruské federace“, dle stěžovatele se jedná o nepravdivé tvrzení. S odkazem na odbornou literaturu (MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. Wolters Kluwer, 2012) uvedl, že při použití informací od zpravodajských služeb je nutno vyvažovat legitimní zájmy na bezpečnosti státu a plného přezkumu rozhodnutí vycházejících z utajovaných informací. Namítl, že nedošlo k řádnému prověření subjektivních podkladů a že postup, kdy rozhodnutí spočívá na nepřípustných důkazech, může svědčit o porušení čl. 18 Evropské úmluvy o lidských právech. K tomu poukázal na rozsudek ESLP ze dne 15. 10. 2020 ve věci Muhammad

a Muhammad proti Rumunsku ohledně nedostatečného rozsahu soudního přezkumu, neboť nebylo možné zjistit, v jaké míře soud skutečně uplatnil své pravomoci.

[11] Žalovaný ve svém vyjádření odkázal na napadený rozsudek s tím, že stanoviska bezpečnostních sborů obsahují informace, jejichž zveřejnění by mohlo vést k bezpečnostnímu riziku, přičemž zákonná úprava neumožňuje bližší specifikaci a stanoviska nepodléhají režimu nahlížení do spisu. Postup správních orgánů dle žalovaného není v rozporu se závěrem č. 25 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra. K argumentaci týkající se nemožnosti stěžovatele zvolit si advokáta s bezpečnostní prověrkou žalovaný poukázal na nález Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 39/17, dle kterého to musí být soud, kdo supluje aktivitu účastníka a přezkoumá relevanci utajovaných informací ze všech důležitých hledisek. Žalovaný se závěrem ztotožnil s napadeným rozsudkem, ze kterého jednoznačně vyplývá, že bylo rozhodováno v souladu se zákonem a judikaturou, a navrhl kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

[12] Stěžovatel v replice poukázal na novou skutečnost, že ke dni 1. 7. 2023 ukončil svůj pracovní poměr u odštěpného závodu s označením Zastoupení OOO „GAZPROM EXPORT“ v České republice. Vzhledem ke geopolitickému významu společnosti Gazprom a jejím vazbám na Ruskou federaci tato skutečnost dle stěžovatele sama o sobě odůvodňuje zrušení napadeného rozhodnutí, neboť u stěžovatele došlo k závažné změně v osobních poměrech. Dále reagoval na vyjádření žalovaného s tím, že městský soud nevyvinul žádnou aktivitu ve směru zkoumání věrohodnosti podkladů, popř. neuvedl takovou aktivitu v napadeném rozsudku, čímž porušil právo stěžovatele na spravedlivý proces a požadavek na řádné odůvodnění rozhodnutí. Stěžovatel uvedl, že by měl Nejvyšší správní soud v jeho věci nařídít jednání a provést jeho výslech, neboť to neučinil ani správní orgán, ani městský soud, tedy nebyla nijak zkoumána věrohodnost informací zpravodajských služeb. Navrhl též zrušit i správní rozhodnutí nebo vyslovit jeho nicotnost.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[13] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 102 a násl. s. ř. s.). Poté přistoupil k přezkumu rozsudku městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost není důvodná.

III.a Nenařízení jednání, neprovedení důkazu a nová skutečnost před NSS

[15] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že neshledal důvod ve věci nařídít jednání ani provést důkaz výslechem stěžovatele, jak navrhl v replice. Podle § 109 odst. 2 s. ř. s. [o] *kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání.* Podle § 52 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. [s]oud *rozhodne, které z navržených důkazů provede, a může provést i důkazy jiné.* Podle ustálené judikatury kasačního soudu platí, že pokud soud důkaznímu návrhu nevyhoví, musí v souladu se zásadami spravedlivého procesu vyložit, z jakého

pokračování

důvodu navržený důkaz neprovedl (srov. např. rozsudek NSS ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004-89, č. 618/2005 Sb. NSS, nověji ze dne 22. 7. 2022, č. j. 10 Ads 303/2020-52, odst. [17], nebo ze dne 16. 8. 2022, č. j. 9 As 206/2020-46, odst. [31]). Kasační soud nepovažoval za potřebné ani účelné provést stěžovatelem navrhovaný důkaz, neboť skutkový stav byl zjištěn dostatečně. Výslech stěžovatele by z povahy věci nebyl způsobilý ověřit věrohodnost utajovaných informací, jak stěžovatel tvrdil, neboť mu nemůže být znám jejich obsah. Nejvyšší správní soud proto považoval výslech stěžovatele za nadbytečný a ne hospodárný. Jelikož soud neprováděl dokazování a neshledal ani jiný důvod, pro který by bylo vhodné nařídit jednání, rozhodl ve věci v souladu s výše citovaným § 109 odst. 2 s. ř. s. bez jednání.

[16] Kasační soud se úvodem zabýval též návrhem stěžovatele na vyslovení nicotnosti napadeného správního rozhodnutí a ani tomu nepřisvědčil. Nicotné je podle § 77 odst. 1 správního řádu *rozhodnutí, k jehož vydání nebyl správní orgán vůbec věcně příslušný; to neplatí, pokud je vydal správní orgán nadřízený věcně příslušnému správnímu orgánu. Nicotné je dále rozhodnutí, které trpí vadami, jež je činí zjevně vnitřně rozporným nebo právně či fakticky neuskutečnitelným, anebo jinými vadami, pro něž je nelze vůbec považovat za rozhodnutí správního orgánu.* Z ustálené judikatury Nejvyššího správního i Ústavního soudu plyne, že nicotný je takový správní akt, který trpí natolik intenzívními, ze své povahy nejzávažnějšími, nejtěžšími a nezhoditelnými vadami, že správní rozhodnutí vůbec nelze považovat za rozhodnutí (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 13. 5. 2008, č. j. 8 Afs 78/2006-74, č. 1629/2008 Sb. NSS, obdobně rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2008, č. j. 9 Afs 148/2007-53, nebo nálezy ÚS ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1463/09, bod 22., nověji usnesení ÚS ze dne 11. 5. 2021, sp. zn. III. ÚS 901/21, bod 22., rozsudek NSS ze dne 3. 11. 2023, č. j. 9 As 188/2023-28, č. 4541/2024 Sb. NSS, odst. [24], nebo rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 12. 12. 2023, č. j. 9 Ao 37/2021-57, č. 4562/2024 Sb. NSS, odst. [39]). Obecně jen závažná a zjevná vada vyvolává nicotnost správního aktu (srov. rozsudek č. j. 9 Ao 37/2021-57, odst. [41] a [43]). V nyní projednávané věci kasační soud neshledal, že by napadené správní rozhodnutí ministra nebo žalovaného trpělo takovými zásadními vadami, pro které by bylo nicotné. Stěžovatel ani žádné takové zásadní vady blíže neuvedl.

[17] Nejvyšší správní soud se úvodem vyjadřuje také k nové skutečnosti uvedené stěžovatelem v replice, tj. že ke dni 1. 7. 2023 ukončil svůj pracovní poměr u společnosti OOO „GAZPROM EXPORT“. Podle § 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. [p]ři *přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.* K prolomení tohoto ustanovení může dojít pouze ve výjimečných případech, kdy by s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu nebylo možné z ústavně právního hlediska akceptovat jeho důslednou aplikaci (srov. nálezy ÚS ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, nebo ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 712/05, rozsudek NSS ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006-99, č. 1275/2007 Sb. NSS, nebo novější ze dne 18. 4. 2024, č. j. 9 As 250/2023-42, odst. [59]). Jelikož v nyní projednávané věci došlo k ukončení pracovního poměru stěžovatele, resp. k jeho vymazání jako vedoucího odštěpného závodu z obchodního rejstříku až po vydání napadeného rozsudku, a zároveň Nejvyšší správní soud neshledal důvod k prolomení pravidla obsaženého v § 75 odst. 1 s. ř. s., k uvedené skutečnosti jako ke skutkové novotě nepřihlédl (§ 109 odst. 5

s. ř. s.). Kasačnímu soudu navíc ani není zřejmé, jak by uvedená skutečnost měla být pro věc relevantní.

III.b Nevyhovění žádosti o udělení státního občanství

[18] Ve věci samé stěžovatel především brojí proti tomu, že se on sám, popř. jeho právní zástupce nemohl seznámit s utajovanými informacemi, ze kterých měly vyplynout skutečnosti neumožňující vyhovět jeho žádosti o udělení státního občanství z důvodu ochrany bezpečnosti státu. Namítá, že bylo zasaženo do jeho práva na spravedlivý proces, městský soud neprovedl řádný přezkum, nebyla dostatečně prověřena pravdivost a věrohodnost informací zpravodajských služeb, stěžovatel může být diskriminován a poukaz správního orgánu na vazby stěžovatele na zpravodajské služby Ruské federace je nepravdivým tvrzením. Námitky nejsou důvodné.

[19] Jelikož stěžovatel označil i kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tím. Bylo by předčasné se zabývat věcí samou, pokud by byly napadený rozsudek nebo správní rozhodnutí skutečně nepřezkoumatelné. Ke konkrétnímu obsahu pojmu nepřezkoumatelnosti srov. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, nebo ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Ao 3/2008-136, č. 1795/2009 Sb. NSS, přičemž dle usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, č. j. 2 As 196/2016-123, č. 3668/2018 Sb. NSS, odst. [29], by konstatování nepřezkoumatelnosti mělo být vyhrazeno opravdu výjimečným případům, kdy není z odůvodnění napadeného rozhodnutí vůbec patrné hodnocení podstatných důvodů či skutečností.

[20] Z nyní napadených rozhodnutí je zřejmé, z jakých skutečností žalovaný, ministr i městský soud vycházeli, jak je hodnotili, jak vypořádali rozkladové a žalobní námitky a především z jakých důvodů není možné žádosti stěžovatele o udělení státního občanství vyhovět. Namítal-li stěžovatel, že nebylo přihlédnuto k jeho postavení a profesní minulosti, zaprvé to nijak nekonkretizuje, zadruhé jeho žádosti o udělení státního občanství nebylo vyhověno s odkazem na utajované informace. Skutečnosti související s „*postavením a profesní minulostí*“ stěžovatele na závěrech opírajících se o tyto utajované skutečnosti nic nezmění. Z obdobného důvodu není opodstatněná ani výtku stěžovatele, že městský soud nevysvětlil, jakou „*neprátelskou činnost*“ měl stěžovatel provádět. Bylo by nelogické, aby poté, co byly některé skutečnosti označeny za utajované, by musely být následně „*odtajněny*“ pro účely odůvodňování soudního rozhodnutí (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 12. 2023, č. j. 4 Azs 283/2023-27, odst. [14]). Napadený rozsudek i obě správní rozhodnutí jsou dle Nejvyššího správního soudu dostatečně odůvodněná i srozumitelná, tedy přezkoumatelná.

[21] K věci samé Nejvyšší správní soud předně připomíná, že podle ustálené judikatury není na udělení státního občanství právní nárok a jeho neudělením se nezasahuje do žádného ústavně chráněného práva (srov. rozsudky NSS ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 As 31/2005-78, ze dne 20. 8. 2009, č. j. 5 As 39/2009-81, nověji ze dne 19. 2. 2021, č. j. 5 As 76/2018-39, odst. [33], nebo ze dne 31. 3. 2021, č. j. 1 As 487/2020-39, odst. [14], obdobně nálezy ÚS ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 5/16, bod 52., nebo žalovaným citovaný sp. zn. Pl. ÚS 39/17, bod 35., a v nich citovanou judikaturu; oba nálezy se týkají ústavnosti

pokračování

nové právní úpravy – odůvodnění rozhodnutí o neudělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu a vyloučení soudního přezkumu tohoto rozhodnutí).

[22] Kasační soud dále obdobně jako městský soud v bodě 17. napadeného rozsudku uvádí, že starý zákon o státním občanství byl zrušen zákonem č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014 a dle jehož § 74 *řízení, která nebyla pravomocně ukončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadních právních předpisů; pozbytí dosavadního státního občanství se pro udělení státního občanství České republiky nevyžaduje*. Jelikož řízení o žádosti stěžovatele o státní občanství České republiky nebylo pravomocně skončeno přede dnem 1. 1. 2014 (poprvé bylo o žádosti stěžovatele pravomocně rozhodnuto rozhodnutím ministra vnitra ze dne 9. 3. 2016, které následně zrušil městský soud rozsudkem č. j. 5 A 215/2016-57), dokončí se podle starého zákona o státním občanství.

[23] Dle § 10 odst. 3 starého zákona o státním občanství byl žalovaný povinen *posoudit žádost o udělení státního občanství i z hlediska bezpečnosti státu; může si při tom vyžádat stanoviska Policie České republiky a zpravodajských služeb České republiky; pokud je obsahem těchto stanovisek informace podléhající utajení podle zvláštního zákona, nestává se součástí spisu*. Starý zákon o státním občanství zde přímo odkazoval na zákon o ochraně utajovaných informací.

[24] Podle § 17 odst. 3 věty první správního řádu *[z] důvodu ochrany utajovaných informací a z důvodu ochrany jiných informací, na něž se vztahuje zákonem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti, se v případech stanovených zákonem část písemností nebo záznamů uchovává odděleně mimo spis*. S účinností od 1. 7. 2017 bylo do tohoto ustanovení výslovně doplněno, že *[o]dděleně mimo spis se uchovávají písemnosti nebo záznamy obsahující utajované informace, které byly správnímu orgánu poskytnuty Policií České republiky nebo zpravodajskými službami, přičemž [n]a písemnosti nebo záznamy uchovávané odděleně mimo spis se ustanovení tohoto nebo jiného zákona o nahlížení do spisu nepoužijí*. Ve správním řádu je nahlížení do spisu upraveno v § 38.

[25] Podle § 36 odst. 3 správního řádu *[n]estanoví-li zákon jinak, musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal*. V případě, že podkladem rozhodnutí jsou písemnosti a záznamy, které jsou za podmínek v § 17 odst. 3 uchovávány odděleně mimo spis, může se účastník, o jehož právním nároku se v řízení rozhoduje, s těmito podklady seznámit pouze v podobě, která nezmaří účel jejich utajení; není-li to možné, sdělí se takovému účastníkovi alespoň v obecné rovině, jaké skutečnosti z těchto podkladů vyplývají. Správní orgán si předtím, než účastníkovi umožní seznámit se s podklady podle předchozí věty, vyžádá vyjádření orgánu, který tyto podklady poskytl. Nerozhoduje-li se v řízení o právním nároku účastníka, není takový účastník oprávněn seznámit se s podklady rozhodnutí, které jsou za podmínek v § 17 odst. 3 uchovávány odděleně mimo spis.

[26] V nyní projednávané věci si žalovaný v souladu s § 10 odst. 3 starého zákona o státním občanství vyžádal příslušná stanoviska bezpečnostních sborů. Z těch dle

žalovaného vyplynuly skutečnosti, které neumožňují žádosti stěžovatele o udělení státního občanství České republiky vyhovět z důvodu ochrany bezpečnosti státu (viz str. 6 a 7 rozhodnutí žalovaného), což následně potvrdil ministr v napadeném rozhodnutí (viz str. 5 napadeného rozhodnutí) i městský soud v bodě 35. napadeného rozsudku.

[27] V rámci přezkumu správních rozhodnutí, která jsou založena na utajovaných informacích, zdůrazňuje judikatura Nejvyššího správního soudu účinnou soudní kontrolu, jejímž smyslem je především zajistit, aby k rozhodování na základě utajovaných informací byly používány pouze informace skutečné a věrohodné (srov. rozsudky NSS ze dne 25. 11. 2011, č. j. 7 As 31/2011-101, č. 2602/2012 Sb. NSS, ze dne 13. 12. 2023, č. j. 1 As 211/2022-57, č. 4560/2024 Sb. NSS, odst. [18], a ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 521/2021-43, odst. [34] a [35], a tam citovanou judikaturu).

[28] Z napadeného rozsudku (bod 35.) i z obsahu spisu městského soudu (úřední záznam o nahlédnutí 3. senátu městského soudu do utajovaného spisového materiálu na č. l. 28) je zřejmé, že městský soud se s obsahem utajovaných informací, ze kterých měly vyplynout skutečnosti neumožňující vyhovět žádosti stěžovatele o udělení státního občanství, seznámil a zjevně je vyhodnotil. Není vadou, pokud městský soud v napadeném rozsudku výslovně neuvedl, zda a jakým způsobem zkoumal věrohodnost utajovaných informací. Stejně tak učinil i kasační soud, který utajované informace posoudil z hlediska jejich úplnosti, věrohodnosti a přesvědčivosti a plně se ztotožňuje s jejich hodnocením ze strany správních orgánů a městského soudu. Nic nenásvědčuje tomu, že by stanoviska bezpečnostních sborů obsahovala informace nepravdivé, nebo že by byl stěžovatel zpravodajskými službami jakkoliv diskriminován, jak namítá.

[29] K námitce stěžovatele, že městský soud neučinil jím navrhované kroky k vyvrácení nebo potvrzení relevance stanovisek bezpečnostních sborů, kasační soud uvádí, že stěžovatel nijak nespecifikoval, o jaké kroky by mělo jít. Nejvyšší správní soud výše shledal přezkum městského soudu řádným a dostatečným. Dovolává-li se stěžovatel s odkazem na odbornou literaturu i judikaturu ESLP plného přezkumu, Nejvyšší správní soud ve shodě s městským soudem uvádí, že toho se mu dostalo (viz bod 47. napadeného rozsudku).

[30] K nemožnosti stěžovatele, popř. jeho zástupce seznámit se s obsahem utajovaných informací uvádí Nejvyšší správní soud též ve shodě s městským soudem (zejména body 41. až 44. napadeného rozsudku), že v souladu s § 17 odst. 3 správního řádu jsou stanoviska bezpečnostních sborů z důvodu ochrany utajovaných informací uchovávána odděleně mimo spis a nevztahují se na ně ustanovení o nahlížení do spisu, tj. stěžovatelem zmiňovaný § 38 správního řádu. Neuplatní se ani § 36 odst. 3 správního řádu, který upravuje seznámení se účastníka řízení s podklady rozhodnutí. Nejvyšší správní soud již dříve judikoval, že § 36 odst. 3 správního řádu rozlišuje mezi účastníky, o jejichž právním nároku se v řízení rozhoduje, a účastníky jinými, „bez právního nároku“. Právo seznámit se s utajovanými podklady, je-li to možné, pouze v podobě, která nezmaří účel jejich utajení, mají jen účastníci „s právním nárokem“ (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 2. 2022, č. j. 10 Azs 438/2021-47, č. 4328/2022 Sb. NSS, odst. [14], obdobně již citovaný č. j. 10 Azs 521/2021-43, odst. [18]). Vzhledem k tomu, že na udělení státního občanství není nárok (viz výše), spadá nyní stěžovatel do druhé skupiny účastníků ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu, a proto právo seznámit se s utajovanými podklady nemá.

pokračování

[31] Související odkaz stěžovatele na rozsudek č. j. 6 Azs 142/2006-58 není dle kasačního soudu přílehlavý, resp. právě uvedené závěry s ním nejsou v rozporu. Citovaný rozsudek se týkal azylového řízení a Nejvyšší správní soud v něm vyslovil právní názor, že žadateli nelze odeprít možnost seznámit se s obsahem utajované skutečnosti, je-li tato skutečnost určujícím podkladem pro rozhodnutí o nemožnosti udělit azyl (z důvodu podezření, že se žadatel dopustil trestného činu proti míru, válečného trestného činu nebo trestného činu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto trestných činech), přičemž z odůvodnění správního rozhodnutí nelze seznat důvod rozhodnutí. V nyní projednávané věci je důvod rozhodnutí o nevyhovění žádosti stěžovatele o udělení státního občanství z napadených správních rozhodnutí seznatelný – nemožnost žádosti vyhovět z důvodu ochrany bezpečnosti státu na základě skutečností, které vyplynuly z utajovaných informací poskytnutých zpravodajskými službami a policií (obdobně viz bod 35. napadeného rozsudku). Podrobnější specifikace není z důvodu ochrany bezpečnosti státu možná. Zájem České republiky na zajištění obrany státu a veřejné bezpečnosti plynoucí z § 2 písm. b) zákona o ochraně utajovaných informací, jakož i povinnost správního orgánu dbát o to, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti státu, ostatně zdůrazňuje i stěžovatelem zmiňovaný rozsudek č. j. 6 Azs 142/2006-58.

[32] Důvodná není ani námitka nedostatečného poučení o volbě advokáta disponujícího přístupem k utajovaným informacím s rozsáhlým poukazem stěžovatele na judikaturu ESLP a situaci ohledně styku advokátů s utajovanými informacemi v Anglii, Francii, Rakousku a Německu. Jednak, taková poučovací povinnost, jaké se stěžovatel dovolává, správním orgánům ani soudům neplyne ze žádného právního předpisu, judikatury ani jiného relevantního zdroje. Jednak stěžovatel si svého zástupce pro správní i soudní řízení zvolil sám, přičemž o existenci utajovaných informací věděl již z prvostupňového rozhodnutí. Zároveň však jak bylo uvedeno, stěžovatel právo na seznámení se s utajovanými podklady v nyní projednávané věci nemá. To ani prostřednictvím svého právního zástupce, jinak by byl zmařen smysl a účel utajení daných informací.

[33] Uváděl-li stěžovatel, že tvrzení správního orgánu o jeho vazbách na zpravodajské služby Ruské federace je nepravdivé, kasační soud pouze stručně podotýká, že takové tvrzení rozhodnutí žalovaného ani ministra neobsahuje. Napadená rozhodnutí ani náznakem jakékoliv vazby stěžovatele na jakékoliv zpravodajské služby nezmiňují.

[34] Nejvyšší správní soud uzavírá, že nevyhovění žádosti stěžovatele o udělení státního občanství bylo zákonné, neboť ze zákonně opatřených stanovisek bezpečnostních sborů, jejichž obsah podléhá utajení, vyplynuly skutečnosti, na základě kterých není možné žádosti stěžovatele vyhovět z důvodu ochrany bezpečnosti státu.

IV. Závěr a náklady řízení

[35] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[36] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovanému nevznikly náklady nad rámec úřední činnosti.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. srpna 2024

JUDr. Radan Malík
předseda senátu